

12. GEDRAGSREGELS VOOR KADER IN DE GYMNASIEK/TURNSPORT

Overzicht gedragsregels met toelichting

De gedragsregels moeten gaan gelden voor allen die direct of indirect betrokken zijn bij de begeleiding of sportbeoefening van één of meerdere sporters. Deze regels kunnen gelden naast of als aanvulling op richtlijnen van begeleiders die voor de uitoefening van hun beroep al over eigen gedragsregels of een beroepscode beschikken, zoals (sport)artsen, fysiotherapeuten, psychologen, etc.

Onder begeleider wordt in deze gedragsregels verstaan:

- sporttechnisch kader (trainers, coaches, leraren);
- sportorganisatorisch en facilitair kader (leiders, begeleiders, wedstrijdfunctionarissen, onderhoudsmedewerkers, etc.);
- bestuurskader.

Ook andere betrokkenen dan de hiervoor genoemden, zoals familieleden en medesporters dienen de regels na te leven.

1. De begeleider moet voor een omgeving en sfeer zorgen waarbinnen de sporter zich veilig voelt (te bewegen)

toelichting: Sporter moet als mens gerespecteerd, in samenhang met de sportactiviteiten en zijn (fysieke en mentale) mogelijkheden, zonder onderscheid naar of nadruk te leggen op geslacht, ras, culturele achtergrond, religie, leeftijd en lichamelijke kenmerken.

2. De begeleider stelt in overleg met (minderjarige) sporters en hun ouders, afhankelijk van het niveau, (reële) doelen vast.
3. De begeleider respecteert de waardigheid van de sporter en dringt niet verder door in diens privéleven, dan nodig is voor de onder twee genoemde doelen.

toelichting: Het recht op bescherming van het privéleven is te herleiden tot het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer dat is neergelegd in artikel 10 van de Nederlandse Grondwet en artikel 8 van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens.

4. De begeleider onthoudt zich van elke vorm van (machts)misbruik of intimidatie tegenover de sporters.

toelichting: Omdat het oordeel en het handelen van de begeleider het leven van de sporters kunnen beïnvloeden moet hij alert zijn op het gebruik van persoonlijke, financiële, sociale, organisatorische en politieke factoren die tot misbruik van zijn invloed kunnen leiden. Misbruik of intimidatie is bijvoorbeeld het gebruik van de (professionele) relatie voor privédoeleinden van de begeleider, zoals het eigen materieel of immaterieel gewin, bevrediging van eigen seksuele en/of agressieve verlangens, of het misbruiken van het uit zijn deskundigheid en/of positie voortvloeiend overwicht.

5. Het belang van de sporter staat centraal. De begeleider zal de (sportieve) situatie niet gebruiken of misbruiken ten koste van het belang van de sporters.

toelichting: Voorbeelden van misbruik zijn:

- een seksueel/erotisch geladen sfeer scheppen;
- de sporter op een niet functionele wijze bekijken, waarbij de ogen gericht zijn op de geslachtskenmerken;
- met seksueel gedrag ingaan op verliefde gevoelens, seksuele verlangens of fantasieën van de sporter;
- vormen van aanranding;
- etc.

6. Seksuele handelingen en seksuele relaties tussen de begeleider en de jeugdige sporter tot 16 jaar zijn onder geen beding geoorloofd, worden beschouwd als seksueel misbruik en kunnen strafrechtelijk worden vervolgd.

toelichting: Hierbij is aansluiting gezocht bij het wetboek van strafrecht. Hierin wordt strafbaar gesteld:

- gemeenschap met meisjes tot 12 jaar (art. 244);
- gemeenschap met vrouwen tot 16 jaar indien zij daartoe een klacht indienen (art. 245)
- feitelijke aanranding van de eerbaarheid (art. 246);
- verleiding van een minderjarige tot ontucht door bijvoorbeeld giften, beloften, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overzicht (art. 248ter);
- ontucht met misbruik van gezag, zoals met minderjarige eigen kinderen (inclusief stief- en pleegkinderen), pupillen en aan je zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarigen (art. 249). Dit geldt onder andere ook voor ambtenaren, bestuurders, geneeskundigen en onderwijzers.

Om te voorkomen dat gevallen van seksueel misbruik in de doofpot geraten wordt de sporter geadviseerd van seksueel misbruik aangifte te doen. Het is aan de Officier van Justitie om te bepalen of een strafrechtelijke vervolging plaatsvindt.

7. De begeleider zal niet ingaan op seksuele toenaderingspogingen van de sporter en zal zelf dergelijke toenaderingspogingen ook niet ondernemen.

toelichting: In een (professionele) relatie met de begeleider en de sporter kunnen bij beiden gevoelens ontstaan die zich niet verhouden met de relatie tot het trainen, begeleiden en dergelijke. Deze gevoelens kunnen bijvoorbeeld zijn: verliefdheid, afkeer, agressie, etc. Bij het ontdekken van deze gevoelens dient de begeleider dan wel de sporter tijdig passende maatregelen te nemen, waarbij gedacht wordt aan het verbreken van de professionele dan wel de emotionele relatie. (Al dan niet jeugdige sporters die op het moment wel positief staan tegenover seksueel contact, bijvoorbeeld omdat ze verliefd zijn op de begeleider, realiseren zich vaak pas achteraf dat bij het gebeurde veel vraagtekens zijn te plaatsen).

8. De begeleider mag de sporter niet op zodanige wijze nodeloos aanraken, dat de sporter en/of begeleider deze aanraking naar redelijke verwachting als seksueel of erotisch van aard kan ervaren, zoals doorgaans het geval zal zijn bij het doelbewust (doen) aanraken van geslachtsdelen, billen en borsten.

toelichting: Uitgangspunt is dat de sporter het contact als seksueel ervaart. Dit kan bijvoorbeeld zijn:

- bij begroeting of afscheid te lang de hand vasthouden;
- iemand naar je toetrekken om te kussen;
- zich tegen de sporters aandrukken;
- andere ongewenste aanrakingen.

De begeleider dient er voor te zorgen dat daar waar lichamelijk contact noodzakelijk en functioneel is voor de sportbeoefening, dit contact (aanrakingen) nooit verkeerd -in de zin van seksueel- kan worden geïnterpreteerd.

9. De begeleider onthoudt zich van verbale intimiteiten en grof taalgebruik.

toelichting: Hierbij kan gedacht worden aan:

- seksueel getinte opmerkingen en insinuaties (grove taal en schuine moppen), onder het mom van "dat moet kunnen";
- het stellen van niet functionele vragen -vaak onnodig in detail- over het seksleven van de sporter, bijvoorbeeld over masturbatie, frequentie en vormen van vrijen.

10. De begeleider zal gereserveerd en met respect omgaan met de sporter, in ieder geval in de navolgende situaties: tijdens trainings(stages), wedstrijden en reizen, met name ook in ruimten zoals kleed- of hotelkamer.

toelichting: De begeleider hanteert het spanningsveld van vertrouwelijk kunnen zijn, maar niet grensoverschrijdend. De sporter moet zo min mogelijk in een situatie van isolement of afhankelijkheid terecht komen.

Gereserveerd en met respect omgaan met de sporter kan bijvoorbeeld betekenen dat de begeleider en de sporter bij voorkeur niet alleen op reis gaan, of in ieder geval niet op één kamer slapen, of dat de sporter niet alleen thuis bij de begeleider wordt ontvangen. Gereserveerd en met respect omgaan met de ruimtes waarin de sporter zich kan bevinden, betekent dat de sporter zich daar veilig moet voelen, zijn privacy is gewaarborgd en sociale controle niet is uitgesloten. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan:

- het niet onaangekondigd de kleed- of hotelkamer betreden;
- het open laten staan van de deur na het binnentreden, tenzij duidelijk is dat beiden behoefte hebben aan een zekere privacy;
- gesprekken dan wel overleg met de sporter niet in de kleed- of hotelkamer houden, maar altijd in een niet-intieme ruimte. Een uitzondering wordt uiteraard gemaakt voor het coachen tijdens wedstrijden, dan is het veelal noodzakelijk zich ergens rustig terug te trekken.

11. De begeleider is verplicht met personen en instanties samen te werken die de belangen van de jeugdige sporters samen met hen behartigen opdat deze instanties hun werk goed kunnen uitvoeren.

toelichting: Hierbij moet gedacht worden aan het samenwerken met of van informatie voorzien bijvoorbeeld jeugdconsulenten en vertrouwenspersonen.

12. De begeleider heeft binnen de (sportieve) situatie de plicht de sporter te beschermen tegen schade en misbruik door derden.

toelichting: Binnen zijn mogelijkheden heeft de begeleider de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van de sporter. De begeleider zal de daarvoor redelijke en noodzakelijke maatregelen moeten nemen ter voorkoming van (lichamelijke- en geestelijke) schade en misbruik.

13. De begeleider zal de sporter geen (im)materiële vergoedingen geven met de kennelijke bedoeling tegenprestaties te vragen. Ook aanvaard de begeleider geen financiële beloning of geschenken van de sporter die in onevenredige verhouding tot de gebruikelijke dan wel afgesproken honorering staan.

toelichting: Door vergoedingen dreigen de objectiviteit van het handelen en de onafhankelijke positie van de begeleider dan wel de sporter in het gedrang te komen.

14. De begeleider zal feiten die aan hem zijn toevertrouwd respecteren. Er zullen slechts mededelingen aan derden worden gedaan, indien ook maar mogelijk in overleg met de sporter, wanneer de begeleider ervan overtuigd is dat de belangen van de sporter of zijn omgeving hiermee zullen zijn gediend.

toelichting: Als een begeleider van een sporter bijvoorbeeld medische gegevens toevertrouwd krijgt, is de begeleider niet vrij deze hoe dan ook bekend te maken. Een uitzondering zou dan gemaakt kunnen worden als de begeleider van mening is dat de sporter een lichamenlijk of geestelijk risico loopt, of als hij kennis krijgt van strafbare feiten. Hij kan dan deze gegevens doorspelen naar bijvoorbeeld een (vertrouwens)arts of landelijk meld- en consultatiepunt.

15. De begeleider zal er actief op toezien dat deze regels door iedereen die betrokken is bij de sporter worden nageleefd. Hij zal passende maatregelen nemen als hij gedrag signaleert dat niet in overeenstemming is met deze regels.

toelichting: De te nemen passende maatregelen kunnen gaan van het zelf optreden van de begeleider tot melding aan een vertrouwenspersoon dan wel een (nog in te stellen) landelijk meld- en consultatiepunt. De begeleider moet zich realiseren dat hij een voorbeeldfunctie heeft. Ook dient de begeleider de sporter in voorkomende gevallen te wijzen op mogelijkheid van het indienen van een klacht. Er wordt momenteel gewerkt aan een protocol voor de omgang met

(vermoedens van) seksuele intimidatie in de sport(vereniging). Een formele klachtenprocedure volgt in een later stadium.

16. In die gevallen waarin de gedragsregels niet (direct) voorzien, ligt het binnen de verantwoordelijkheid van de begeleider in de geest hiervan te handelen.

Deze gedragsregels voor kader in de gymnastiek/turnsport zijn samengesteld naar voorbeeld van de NOC*NSF-gedragsregels.